

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

det. Miután azonban nagyváradi árvalás...
Nagyváradi város hatósága részéről csak ter-
veszték a hagyományra a „biharmergyei né-
gyelet” is igényt formál, melynek tulajdon-
leg már évek óta tényleg főnálló árvalás van.

x Dr. Tihanyi Sámuel orvos-, sebész-, szü-
lész-, szemtudor, fülörvos, s a bécsi közköz-
ház másodfokos értesítő a nagyérdemű közönsé-
get, hogy városunkban megjelentek, laká-
sát nagy-egyesület 7-ik szám alá helyezte,
hol is rendelésként 11-12-ig, délután 2-őtől
3-ig.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.
Szerdán, decemb. 3-án
Örültség szerelemből
és
a párisi sípládás.

Ementhali,
gróji, strachino, gorgonzola, hagenbergi sajtot, liptói
turót, páczolt és sós háringet, ajó-
kát olajba, (sardíni) fin halat, teu-
geri rákot, halikrát (caviar), angol-
nát, francia mustárt ajánl

GERÉBY FÜLÖP.
Gazdasági bundák rövid, prémezés nélkül 15-
18-20 fruttól 25 fruttig.
Nagy vasalások új lábszákók, prémoszó-
mák és prémsapkákban.

Odwarka. W. szücs, Bécs,
Mária-terasz 49. Földalatti utca 1.
Károly-terasz 36. V. Margarethenstrasse
12. VII. Westbahnstrasse, 2. Neubau-
gasse sarkán. (333.)

Majdnem ingyen!
A hűvös, egyenlőtlen britannia-észti gyárak...
75 perccel gyári áron alól eladatik.

A párisi értekezlet és a bé-
keszerződés.
I. Napoleon császár, ki akkor utolsó har-
cára vonult ki, mindenesetre szabad kezét
akart magának fenntartani. Lajos Napoleonnak
ellenben, az volt érdekében, hogy a jövőnd
uralkodó személyére nézve okmány n le-
gyen, mert ki tudja, hogy miután uralkodó
búcsú kineveztve, az erre való jog, legelőbb
a trónörökös anyját illeti; amígforva, nem
lépődnek pártok, melyek egyik vagy másik
székre figyelmeztetnek; hanem legna-
gyobb valószínűség, hogy mindazok, kik álla-
ban a Bonaparte házhoz ragaszkodnak, a jö-
vendő uralkodónak kegyeit megnyerni igyeke-
zzenek, s ezáltal a Bonaparte dynastia bis-
tonóságát szándékozzák fenntartani.

Dániel örökösai könyvnyomdájában.
Ezen nap alatt készült a következő
szám alatt:

Előfizetési árak:
Helyben és postán külföldre
Egy évre 10 fr. Negyed évre 2 fr 50 kr.
Fél évre 5 fr. Egy hónapra 1 fr 50 kr.
Előfizetési pénz a minden külföldi:
10-fr. pótlék, VECSEY-ház, földrajzi és szer-
kesztésébe bérmentre küldendők.

Tisza Kálmán és politikája.
I.
Debreczen, decz. 3.

A miniszterelnök a képviselőháznak
egyik közelebbi ülésén úgy nyilatkozott,
hogy: ő barátja a politikai erkölcsnek;
legalább is annyira, mint bármely tagja
a háznak! Tudjuk, hogy a képviselőház
tekintélye az országban meglehetősen alá-
szállt, de annyira mégsem, hogy e nyi-
latkozatot elhiggyük.

E szavak sok mindent juttatnak
eszünkbe a kormányelnök múltjából, mi ér-
demes lesz papírosra vetni, hogy lássuk,
mennyire barátja Tisza Kálmán a poli-
tikai morálnak. Ha valaki e sorokat ol-
vasva, historiai hűségért, chronológiai
sorrendet keresne, csalódnék; ez csak a
journalista visszapiantása a multba,
igazolását annak, hogy Tisza Kálmán
egész nyilvános szereplése tisztán szem-
lélyi politika. O a politikát csak ma-
gán, önző, nagyragvó és uralom után
áhihozó vágyainak kielégítésére használta,
de a hazának, embertársainak java, az
erre való működés őt soha nem lelke-
síté; cikksorozatunk megfogja világi-
tani azt is, minő az ő politikai morálja.

Tisza Kálmán nyilvános szereplésé-
ről kezdődik, midőn a protestánsok pa-
tensellenes küzdelme zaklatta a kedélye-
ket. A protestáns autonomia volt megta-
madva; egy még egészen fiatal ember
csatlakozott a már kipróbált küzdőköz-
séghez, s a debreczeni kistemplom tanuja volt a
fényes eredménynek, mi a fiatal ember
első sikere volt, s mi őt nagy népszere-
plésre segítette. — Alig hinné az em-
ber, hogy az ifjabb nem az őszinte lel-
kesedés szavai szólnának, és pedig még
is úgy van; vessük össze a tényeket.

Midőn a patens küzdelem diadallal
végződött, mi mutat arra hogy Tisza
Kálmán egyházért őszintén lelkesült?
Ákar munkásságát, akár áldozatkészségét
vesszük is figyelembe, nem hagyta-é
magát a lelkes küzdő túlszárnyaltni?
Igen, mert ő célját érte, beszélték róla,
neve népszerű lett; ez kellett neki, ügye-
sen észrevette, hogy itt az idő, midőn
néhány frázis őt magasra emeli, megra-
dítja az alkalmat, s használta, míg önző
célját elősegíti.

hatja; — de e czélok mindig csak szem-
lélyiek és ezért az eljárás, melyet kö-
vet, elítélendő.

Az első föllépés — melylyel szán-
dékosan foglalkozunk hosszasan — min-
taképe a többinek, de lássuk most a
politikust.
1860-tól 1861-ig a magyar ember
csak bizalmas körben politizált, az ok-
tóberi patens azonban heves mozgalmat
idézett elő. Tisza Kálmán ellenmondást
nem tűrő durva modora egy biharmergyei
gyűlésen mutatkozott, hol a jeles kép-
zettségű, — de fájdalom, korára elhunyt
— Reviczky Szevért oly kiméletlenül
támadta meg. De a nyilvánosan türel-
men modoru megyei celebritás annál meg-
nyerőbb tudott lenni baráti körben; tud-
ta, hogy nevéhez Biharban ellenszeny
tapad, ezt nem annyira nyilvános szere-
plése, mint a Váradon tartott banket-
tek győzték le. És az a mameluk ra-
gaszkodás, mely e megvét most is jel-
lenzi, innét veszi eredetét.

Elérkezvén az országgyűlés meg-
nyitása, Tisza Kálmán Debreczen egyik
kerületének mandatumával jelent meg, s
a ház egyik alelnökévé lón választva;
közvetlen a felirati vita, Teleki drasztiki
halála, s Ghyocy mint elnöknek a
tárgyalásoktól tartózkodása Tiszát a ha-
tározati párt vezérévé tették. A vezér
azt hogy mit fog tenni, vagy mi cél-
ért fog küzdeni, távolról sem tudta, de
aziránt, hogy minő eljárást kövessen szem-
lélyi politikája előbbvitelére, tisztában
volt; olyan hazafiságot kellett neglyez-
ni, mely a Deákét felülmulja és ez neki
részből sikerült. A kik emlékeznek tud-
ják, hogy Deák népszerűsége az első
felirat után sokak előtt hanyatlott, s azt
csak a másik felirat helyezé oly magas-
latra, mit az epigon nem érthetett.

Tisza Kálmán a határozati párt ve-
zére megbuktatta pártját; pártja ugyan
többségben volt, de a szavazásnál ki-
sebbségben kellett maradni; ezt most
tagadják, de akkor számosan hallottuk
mondani, minő nagy hazafi az a Tisza,
megtagadta meggyőződését hazafiságból;
pedig nem úgy volt, neki kellett vala-
mi, mi népszerűségét emelje, s őt mint
pártvezért tegye népszerűvé, de az csak
egy kellett, hogy személyi politikájá-
nak ne ártsa. Azt tudta hogy a ha-
talmakos a szót elfelejték, de a tettet
nem, beszélt tehát véres szájjal, a cse-
lekedett nyulszívvel, hízeltgette lefelé, ka-
csingatott fölfelé és elég szerencsével,
ideháza senki sem vette szemére, hogy
meggyőződését megbuktatta, pedig ez
semmiesetre sem politikai moral; hogy
odafent feleddék, azt most látjuk.

Az osztrák képviselőházban tegnapi
kérdésről meg a véderő-törvény feletti vita.
Zeithammer eladja a többség Reichbauer a
kisebbség jelentését; ez utóbbi a 800,000 em-
berből álló hadilészámot csak egy évig ajánlja
megszavazni.

herceg mellőzésével, más valaki nevezeték
ki uralkodóra. Ezen intézkedés, mindenesetre
annyiban jól eshetik Lajos Napoleonnak, mint-
hogy az által Napoleon herceg, életke-
hozzság sarkanyut kap arra, hogy iránta igen
jó érzelmű és kedves legyen.
II.
A párisi értekezlet és a bé-
keszerződés.
(29.)
I. Napoleon császár, ki akkor utolsó har-
cára vonult ki, mindenesetre szabad kezét
akart magának fenntartani. Lajos Napoleonnak
ellenben, az volt érdekében, hogy a jövőnd
uralkodó személyére nézve okmány n le-
gyen, mert ki tudja, hogy miután uralkodó
búcsú kineveztve, az erre való jog, legelőbb
a trónörökös anyját illeti; amígforva, nem
lépődnek pártok, melyek egyik vagy másik
székre figyelmeztetnek; hanem legna-
gyobb valószínűség, hogy mindazok, kik álla-
ban a Bonaparte házhoz ragaszkodnak, a jö-
vendő uralkodónak kegyeit megnyerni igyeke-
zzenek, s ezáltal a Bonaparte dynastia bis-
tonóságát szándékozzák fenntartani.

Az országházból.
A képr. ház tegnapi ülésének végén
zajos jelenetek történtek.

Helfy Ignác az adókról szólva, azt
mondá, hogy az olyan geschäftelészertű eljá-
rást, minőt a miniszterelnök ajánl, nem fogad-
hat el.
Tisza a miniszterelnök: A parlamentá-
ris szokásokkal megegyezik az általa ajánlott
eljárás. Azt hiszi tehát, hogy Helfy, talán szo-
kott körében mozogván, helytelenül nevezte el
ezen eljárást g-átelésnek (Élénk helyeslés s
derültség a jobboldalon).

Helfy Ignác: Ő becsületes emberek
között szokott mozogni. A miniszterelnök azon
helyen, melyet elfoglal, az ország feljebb-
telte. (Élénk helyeslés a szélső balon, nagy
nyugtalanúság a jobboldalon. Zajos felkiáltások:
Rendre! rendre!)
Tisza a Kálmán miniszterelnök (Halljuk!
Halljuk! Nagy nyugtalanúság és mozgás.) Azt
hiszi, hogy ha egy miniszternek az vétetik szem-
mére, hogy valamely proppozíciója geschäftel-
lés, az ross néven nem lehet venni, hogy az
illető miniszter e kifejezést visszautasítja. (Hel-
yeslés a jobboldalon.) Azt nem is lehet sér-
tésnek venni, hogy ha egy képviselőről az mon-
datik, hogy geschäftelével foglalkozik. (Moz-
gás a balon. Zajok.)

Mert vannak geschäftelék, melyek senkinek
sem válnak szégyenére. Nem érti tehát Hel-
fynek felháborodását (Zaj a baloldalon. Hel-
yeslés a jobbon) ugy látszik, — így szól, —
önök azt hiszik, hogy a kormányt szabad
minden körömből megmondani, annak kötele-
sége az elfogadni, de visszavágni nem szabad.
(Élénk helyeslés a jobb oldalon. Mozgás és
nyugtalanúság a balon).

Egy hang a szélső balról: Szabad, de
nem illik! (Helyeslés és derültség a szélső ba-
loldalon.)
Tisza a Kálmán miniszterelnök: a mi
azt illeti, hogy illik-e, sok történik olyan a
mi nem illik, s az egyik illetlenség provokálja
a másikat. En igen rikkán provokáltam maga-
mat (Nyugtalanúság.) de azt, hogy provokált
után e kormány tagjainak visszatörölésével él-
niök ne lehessen, el nem fogadom. (Élénk hel-
yeslés a jobboldalon).

Most pedig e kellemetlen incidens után
határozottan visszautasítottam, a mi a t. képi-
selő ur beszéde végén mondt, midőn oda-
ragadtá magát, hogy azzal vádoljon, hogy én
a miniszteri padokról az ország jogait és va-
gyonát — mert így mondta — elgeschäfteltem
és az ily eljárással szemben magamnak eshe-
tőleg a visszatörölés jogát fenntartom. (Élénk
helyeslés a jobboldalon).

Helfy Ignác kijelenti, hogy nem szán-
dékzik a kormány bármely tagjától a vissza-
törölés jogát megtagadni; de azt a háas többsé-
ge is beláthatja, hogy mikor a miniszterel-
nök, tán szónoki herbőben, oly kifejezésre
ragadtá magát, mely másként által más inán-
ban magyarázhatatik. (Élénk helyeslés a szélső
balon.) akkor ezt jelleme ember nem hallgat-
hatja el. (Helyeslés a szélső balon)

BUDAPESTI HIREK. — Amerikába!
A Füg. Hirl. azon szenzációs hírt jgzyi fel,
hogy egy volt főispán, kinek birtokait most
árverezik s egy országos képviselő, ki igen is-
mert névvel bír — Amerikába utazak, „földet
foglanni.” — A horvát kiállítók érdekei a sé-
kesfehérvári kiállításon Tallian ságrábi kano-
nok különös buzgósággal képviselte. Ezért a
kereskedelmi miniszter Tallian kononoknak,
másként a jury tagjának, levélben fejezte ki a
megnyert kormány elismerését és köszönetét. —
Szinyvei József saigilgony „Csigány”-át finn
nylrvre fordította le. — Szerencsés nyerve.
Az 1864 államszerjegyek második nyereeményét
(20.000 frtot) a tegnapi húszánál Freund Sá-

buzdulva a Württemberg és Anglia iránti ba-
rátságos viszonyai, és ezen országok fejedelmi
házainak az Orleans családhoz való rokon-
sága által; megkísérelte, egy előbbi bűné-
jővé tenni. Elhatározta, hogy egy részt a tör-
vénytelentől elkobzott Orleans-féle vagyonnak
ismét kiadja, és e czébra, az államtanács által
a törvényhozó testületre a következő törvény-
javaslatot terjesztette elő:
„A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, —
hogy a nyilvános adósság főkönyvében, 1856.
június 22. kezdődő hasznáról, a következő
járdék 3 - számát beirattassa.
„200,000 frankot, Orleans Mária
Terézia belga királynő örökös névére.
„200,000 frankot, Orleans Mária
Clémentin a Szász-Coburg-Gótha hercegné
névére.
„200,000 frankot, Orleans Mária
Krisztina württembergi hercegné névére.
„Az indokolt ezen törvényjavaslathoz a
következők:
„A köztársaság herceg elnöke, 1852. jú-
nius 22-én, akkor korlátlan törvényhozó ha-
talmalom felruházva, egy rendelettel becsótott
ki, mely Franciaországban egy régi jogácska
támaszkodva, az állambírtoknak ama vagyono-
kat visszaadta, melyek a Lajos Filop király
által 1830. augus. 30. gy-rmkének tett,
adományba befogaltva voltak. E rendelet, me-
gérőltve 1852. márc. 27-én egy másik által,
teljesen és szabályszerűleg véghezvitetett. Az
államvagyonok igazgatósága, végleges birto-
kba vette, az adományba foglalt ingatlano-
kat és részben el is adta azokat. A mit azon-

ban az állampolitika előszabott, és a mit a
monarchia régi törvényei követeltek, azt hitte
ő felsége, hogy a mennyiben azok által a há-
rom hercegné, Lajos Fülöp leányai érintettek,
azokat módosíthatja.
„Ezen három hercegné, az augusztus 7-
diki okmányban, mint a király gyermekei sze-
repeltek, később megállapították maguknak
a házassági vagyonban azon előnyöket, melyek
részükre ezen adományból (dotatio), keletkez-
tek, — egy hercegnő házassági vagyona, ki az
ő házját elhagyja és egy idegen családba
lép; azon feltételék egyikének tekintetetik,
melynek következménye a házasság lón. Más-
résztől a márc. 30-diki szerződés a békét is-
mét helyreállította az európai nagyhatalmas-
ságok között; ezen szerződés, később körül-
vagy hivatal, hogy Európa uralkodóházi kö-
zött, a barátságos viszonyok megújításának
és megteremtésének is. E körülmények kö-
zött, a három hercegnőt, Lajos Fülöp
leányait illetőleg, rendszabályokat akart fel-
állítani, melyeket szerződésüknek nemzetköz-
i jellemé és mostani viszonyaink Európában,
kormányá igazságosságának és jóakarátának
megengedtek. Hogy e gondolat megvalósítás-
sért, parancsoló nekünk a oszász, hogy zen-
tesített végezt a következő törvényjavaslatot ter-
jesztette önk előtt.
„Azon hír keringett akkor, hogy Lajos
Napoleon, ezen különös lépésre, mely által
előbbi durra erőszak tettét, az Orleans család
ellen kiakarta engedtelni, egy magas személy-
ség közbenjárása folytán indított volna meg,
mely akkor Párisban idősött. — Azt hisszük,

muel budapesti gabonakereskedő nyerte meg,
kinek már kétszer kedvezett ily módon a
szerencse.

Belföld.
Tisza és a válogerek. Egy statisztikai
kiszámította, hogy a most folyó válogerek 90-
%-ának a boszniai okkupáció az oka, tehát
Tisza Kálmán. Ime egy ross politikának a család
életben, a ház titzhelyénél is meg van a
maga átkos hatása. A bosnyák expedíció ál-
dozatát soham fogják elfelejteni a kormány-
elnököt, ki ilyen családi kellemelenségeket im-
provizált. . . .

A szepesmegyei inség. Szepesmegyében
az inség előjelei már meg vannak s még na-
gyobb inségül lehet tartani. A kormány kö-
telessége lenne ugyan a nyomor enyhítésére
minden lehetőt elkövetni, de a szépségiétek
csak annyit várnak tőle, hogy az ut építésé-
k ad a tisztességes kenyérkeresetre. Egyéb-
iránt az egész megyében hangosan nyilatkozik
a közvélemény, hogy bármily magas fokra hág-
jon is a szükség, a lakosok önjerejükből fog-
ják az inséget annyira segíyezni, hogy a
nyomor be ne közöntsön s maga a nép mond-
ja, hogy a kormánytól mit sem vár sorsa eny-
hítésére. Ha csak nem a végrehajtat.

Bosnyákok Komáromban. Philippovics bég
és ennek egy ifjabb rokona a János folytán a
Komáromban lakó Saluator Héros főherceg
vendégei voltak. A főherceg ugyanis az ok-
kupáció idejében huzamosabb ideig lakott a bég-
nél, ki neki még akkor megígérte, hogy al-
kalmilag meg fogja látogatni, és most Bécsbe
utazván kihallgatásra, szavát beváltotta.

Kivándorlók. Németországi lapok szerint
a vas birodalomból tömegesen vándorol ki a
nép, s legújabbban is Solingen városkából s
környékéből egyszerre több száz emberrel ment
Amerikából szerencsét próbálni. De hát mit
fájjon nekünk a németek feje. Sokkal fonto-
sabb rák nézre az, a mi tudunkkal eddig
soha történt, hogy Magyarországból is sokan
kivándorolnak. Igy különösen Sárosmegyéből,
még pedig egyenesen az éhség elől. A cser-
fa héjját liszté őrlő a kenyérrel nem
s azzal táplálkozik, mint a barbár ellenség elől
vadon erdőkbe rejtezték őseik a tatárjárás ide-
jében, — írja a „Gy. F.” Az inség oka fő-
leg az, hogy a burgonya, mely a vidék népe-
nek főételét képezi, s pénzforgását képezi, ben-
nrohadt a földben, és most a föld népe a sző
szoros értelmében éhséggel küzd.

A szagedi hajóhidat tegnapielőtt éjjel el-
vitte a jégzajlás, úgy hogy csak nagy bajjal
tudták a vasuti hid mellett megfogni. — Ebből
épen hirtvársá lévén, a legnagyobb kel-
lemelenségek származtak. Szászával álltak Uj-
Szegeden a kocsik, melyek át nem mehettek,
de még nagyobb bajban voltak azon vidékiek,
kik még előtte való este bejtek, s most már
internálva vannak Szegeden. A bajon úgy fog-
nak segíteni, hogy komot köntek be, ha ugyan
addig be nem áll a Tisza.

Vidék.
— A „Debreczen” levelezése. —
H-Böszörmény, decz. 1.
Kingsztrattottak a nyulat a bokorból! Meg-
szóltál a levelezés, és pedig oly hangon, mely
a mulasztóknak kevés sajtósága, nevezetesen
beismeri megfélekedését.
Megértve a közéleti közleményében adott

hogy mi az határozottan megőszölhatjuk,
hogy Lajos Napoleonnál ilyenmő befolyas va-
lóban érvényre jutott volna; mert az, ebben
az esetben nem oly nyomorult elintésére, ha-
nem az egész elrablott birtok egy-
szerű kiadására lett volna irányozva.
Legyen azonban bárhogy, — az államtan-
ács — mint előbb látható volt, egyhangulag
meltányolta a javadalmazási tervet; de a tör-
vényhozó testületben, aggodalmak merültek fel
az ellen, és több hang nyomatókosan szólott a
törvény elvetése mellett. Azonban még is nagy
többséggel elfogadtatták az, mert az által egy
előbb elkövetett keményzsúróságot ha szinte
nem egy szerűen is jórtánni, legalább enyhít-
leni hiték.

(Gróf Montalambert a törvényhozó
testület elnökénél, Morry grófnál formális-
tétel örást tett s adottt által a javadalmazási
Dotatio-törvény ellen; hogy az őszlen ol-
vastassa fel. Ezt nem tette ugyan gróf Morry;
az irást azonban Lajos Napoleon kezébe jutt-
atta. Szószertit így hangzott az:
„Élnök ur! Házasságtalan családi köte-
lesség által, — mely a házi kényserített, hogy
a törvényhozó testülettel szabadságot kérjek
— Párisiól százhaza mérföldre távoltatva;
legelőbb sajnálatot érezek, hogy rést nem
tevétek azon tanácsok közöttben, melyek az Or-
leans hercegnő részére adandó 600,000 frank
javadalom adományozása fölött fognak tar-
tatni.”

Hirdetésli:
Ótásdos peltisórt 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint azelőtt több
isbeli hirdetések, akit azesület
legelőbb árért.
Bélyegdíj: minden bejtatásért külön
30 kr.
Nyit-tér-ten megjelenő közlemény
minden pelti sor 15 kr.
Név- vagy kéremestelenül beküldött
kéziratok nem vésztnek tekintetbe. —
Ugyazintán kéziratok nem adótnak
vissza.

